

9.2. Justitsministeriets overvejelser

De nugældende krav om førelse af tvangsprotokoller og indberetning af tvang kan være tidsmæssigt belastende for personalet på de psykiatriske afdelinger. Indberetningerne har endvidere kun begrænset statistisk værdi, idet de indberettede oplysninger ikke kan henføres til bestemte personer.

På den anden side kan de nugældende krav om registrering af tvang siges at øge patientens retssikkerhed bl.a. i forbindelse med behandlingen af klager ved patientklagenævne og domstolene, og registreringen forbedrer de psykiatriske afdelingers muligheder for at udøve egenkontrol, jf. herved betænkning nr. 1109/87 s. 79-80.

Det kan endvidere anføres, at kravet om registrering og indberetning af tvang som udgangspunkt er nødvendigt, for at sygehusmyndighederne og Sundhedsstyrelsen kan varetage opgaven med at føre løbende kontrol med tvanganvendelsen.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det derfor være betænkeligt at opgive de nugældende krav i psykiatrilovens § 20 om registrering og indberetning af tvang. Justitsministeriet er imidlertid opmærksom på, at førelsen af tvangsprotokoller og indberetningen af tvanganvendelse kan indebære en ikke ubetydelig arbejdsmæssig belastning for personalet på de psykiatriske afdelinger, og at det kan være en svaghed ved det nugældende indberetningssystem, at de indberettede oplysninger ikke er personhenførbare. Det er da også baggrunden for, at der under Sundhedsstyrelsens har været nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til, hvorledes registrerings- og indberetningssystemet kan forbedres. Sundhedsstyrelsen har på baggrund af arbejdsgruppens drøftelser anbefalet, at der søges gennemført en ændring af de nugældende regler, således at tvangsprotokollerne gøres personhenførbare, idet en sådan ændring kan bidrage til, at muligheden for at føre kontrol med tvanganvendelsen på de psykiatriske afdelinger styrkes.

Justitsministeriet er enig i, at indførelse af adgang til at gøre de indberettede oplysninger personhenførbare må antages at forbedre det nugældende indberetningssystem. Under hensyn til oplysningernes personfølsomme karakter finder Justitsministeriet det rigtigst, at der i psykiatrilovens § 20, stk. 2, indsættes en ny bestemmelse, hvorefter sundhedsministeren kan fastsætte regler om, at indberetninger skal indeholde oplysninger om patientens identitet. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7, med tilhørende bemærkninger.

10. Patientrådgiverordningen

10.1. Gældende ret og psykiatrilovsundersøgelsen

En af psykiatrilovens nydannelser var indførelse af patientrådgiverordningen, jf. lovens kapitel 8. I § 24 er der fastsat regler om, *hvornår patientrådgivere beskikkes, og hvilke opgaver de har*. Efter § 24, stk. 1, skal der således beskikkes en patientrådgiver for enhver, der tvangsindlægges, tvangstilbeholdes eller undergives tvangsbehandling. Der skal endvidere efter anmodning fra patienten beskikkes en patientrådgiver ved fiksering m.v. Af § 24, stk. 2, fremgår det, at patientrådgiveren skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager.

Psykiatrilovens § 25 indeholder regler om *fremgangsmåden ved beskikkelse af patientrådgivere*. Efter § 25, stk. 1, antager statsamtmanden efter ansøgning et antal patientrådgivere. En fortegnelse over disse fordeles mellem de enkelte psykiatriske afdelinger i det område, som statsamtet dækker. Beskikkelse sker i det enkelte tilfælde ved, at den vagthavende sygeplejerske hurtigst muligt underretter patientrådgiveren om tvangsindgrebet og beskikkelsen. Patientrådgiverne beskikkes efter tur i den rækkefølge, hvori de er optaget på fortegnelsen, jf. § 25, stk. 2.

Ifølge § 25, stk. 3, skal patienten have lejlighed til at udtale sig om den påtænkte beskikkelse. Fremsætter patienten i den forbindelse anmodning om at få beskikket en anden patientrådgiver, som er optaget på fortegnelsen, skal overlægen så vidt muligt imødekomme en sådan anmodning. Fremsætter patienten anmodning om beskikkelse af en person, som ikke er optaget på fortegnelsen, sker der ifølge § 25, stk. 4, foreløbig beskikkelse af den person, der står for tur, jf. § 25, stk. 2. Statsamtmanden træffer i så fald bestemmelse om, hvorvidt den af patienten foreslåede person kan beskikkes, idet patientens anmodning som udgangspunkt skal imødekommes, medmindre dette er utilrådeligt.

Om *ophør af beskikkelse* er det i § 28 fastsat, at beskikkelsen bortfalder samtidig med, at tvangsindgrebet bringes til ophør, idet patientrådgiveren dog skal bistå patienten i forbindelse med klager, som allerede er iværksat, eller som samtidig iværksættes.

Det indebærer bl.a., at hvervet som patientrådgiver fortsættes i tilfælde, hvor tvangsindgrebet er ophørt, men hvor patienten ønsker at klage over tvangsindgrebet.

Ved kortvarige tvangsindgreb, der er bragt til ophør inden patientrådgiverens første besøg, bortfalder